

Motion

1981/82: 2184

Förslag till ny lagstiftning om Sveriges riksvapen och Sveriges flagga (prop. 1981/82:109)

Då Sveriges folk under Engelbrekt Engelbrektssons ledning på 1430-talet reste sig mot utländskt förtryck och avsatte den utländske konungen, anskaffade landets högsta representation, rådet, dvs. regeringen, ett alltjämt bevarat statssigill, visande nationalhelgonet Sankt Erik hållande en sköld med tre kronor ordnade två och en. Detta sigill användes sedan av rådet för bekräftande av statsrättsliga urkunder under tider av interregnum – dvs. då landet saknade konung – ända in på 1520-talet. Trekronorssymbolen hade alltsedan 1200-talets förra hälft förekommit i olika kungasigill och mynt, och ostridigt är att de tre kronorna vid statssigillet tillkomst är en symbol för Sveriges land och folk, ett svenskt statsvapen, vars upptagande i danska kungavapen på 1500-talet föranledde en häftig tvist med Danmark, då man däri såg ett uttryck för danska konungars anspråk på Sverige.

Statsvapnet tre kronor insattes sedan 1448 tillsammans med det tidigare kungavapnet under folkungatiden i Karl Knutssons kvadrerade kungavapen med Bondeättens vapen i en hjärtsköld. I samme konungs svensk-norska kungavapen 1451 kvadrerades huvudskölden genom ett kors i Bondeättens vapentinkurer guld och rött, i dag motsvarande korset i Ålands flagga. Det gula korset insattes i kungavapnet först under Gustav Vasa – icke såsom sägs i propositionen 1448 (s. 24 och 34) – och utgjorde sedan ett kungligt och furstligt värdighetstecken. Under tider av kungligt envælde och politisk maktutövning från konungens sida användes konungens vapen som riksvapen och fick i 1908 års lag benämningen stora riksvapnet medan trekronorsvapnet betecknades som lilla riksvapnet. Historiskt och statsrättsligt riktigare benämningar hade varit konungavapnet och statsvapnet. Det är därför felaktigt att göra gällande att dessa benämningar skulle vara "en konstruktion, som ej har stöd av verkligheten" (SOU 1966:62, s. 35, och prop. 109, s. 31).

Under senare år har de statsrättsliga förhållandena i vårt land ändrats, och all offentlig makt utgår numera från folket. Därför bör också folkets symbol tre kronor framstå som statens vapen och lagstiftningen avse endast detta vapen, medan det bör tillkomma konungen att bestämma om sitt eget vapen och vapnen för kungliga husets medlemmar. För statsverksamheten räcker det med ett vapen liksom i Finland och Norge.

Kronornas inbördes placering bör ange med den i heraldiken brukliga beskrivningen "två och en ordnande", enär "över" kan innebära tvetydighet. Jfr "överlagd", som innebär något helt annat än vad som här avses.

Statsvapnet bör kunna förekomma i utföranden såväl utan som med sköldinramning och kunglig krona samt med sköldhållare, postament och

vapenmantel, i vilket senare fall skölden skall vara okränt. Däremot bör ej Serafimerordens kedja omge vapnet. Statliga organ må till vapnet kunna foga för sin verksamhet utmärkande emblem. Samråd härom bör ske med riksarkivet, som handhar löpande heraldiska ärenden. Statens heraldiska nämnd sammanträder alltför sällan, och det är tveksamt, om den kommer att finnas kvar efter en nödvändig omorganisation av den statliga heraldiska verksamheten.

I 1908 års lag kompletteras lagtexten med bilder i färg av vapnen, av vilka bl. a. framgår att kunglig krona skall ha foder (mössa). På grund av okunnighet blir ofta den kungliga kronan felaktigt utformad. Det vore önskvärt att till lagen foga exempel på vapnets riktiga utförande.

Lagen om rikets vapen från 1908 bör ersättas med en lag om Sveriges statsvapen enligt följande förslag:

Förslag till

Lag om Sveriges statsvapen

Härigenom föreskrivs följande.

1 §. Sveriges statsvapen är tre kronor av guld och ordnade två och en i blått fält.

2 §. Sköld med statsvapen må krönas med kunglig krona och hållas av två på ett postament av guld stående, uppresta, tillbakaseende lejon av guld med röd bevapning och krönta med krona av guld. Det hela kan omslutas av en med kunglig krona krönt, hermelinsfodrad vapenmantel av purpur med frans av guld och uppknuten med tofsprydda snören av guld, varvid skölden är okränt. Vapnet kan även framställas utan tinkturer.

3 §. Statsvapnet symboliserar Sveriges land och folk, den svenska staten. I fråga om konungens vapen samt vapnen för medlemmar av det kungliga huset äger konungen bestämma.

4 §. Statliga organ må till statsvapnet foga för deras verksamhet utmärkande emblem.

5 §. I frågor rörande statsvapnet är riksantikvariet sakkunnig myndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983, då lagen (1908:655, s. 1) om rikets vapen skall upphöra att gälla.

Åberopande det anförda hemställs

att riksdagen antar det förslag till lag om Sveriges statsvapen som framförts i motionen.

Stockholm den 11 mars 1982

NILS HJORTH (s)